

Celjski posojilnici posojila na takozvane „bone“. Tudi te-le je Kozem spretno ponarejal, ter si vzdignjeni denar prisvajal. Vsota vseh poneverjenih zneskov doseгла je višino 42.904 K. Obtoženec je tudi priznal, da je računске zaključke okr. zastopa ponarejal. Vso to samooblastno ravnanje Kozemovo je trajalo, kakor že povedano, celih deset let. Ali ni to strahšanska, neodpustljiva malomarnost in zanikernost od strani načelnika, oziroma podnačelnika in posredno tudi odbornikov. Škandal!

Okrajni zastop Celjski, ki je zadnja leta popolnoma v rokah narodnih prvaških dohtarjev in njih pristašev, se je ob tej priliki pokazal v pravej luči. Gospodje, ki se vedno in vedno nazivajo ali pustijo nazivati dobrotniki, svetovalci in voditelji naroda, so razšemljeni, pokazali so, kolikor jim je mar za blagor svojih volilcev, svojih ob času volitev toli ljubljenih rojakov, pokazali so, kako da so pripravljene vse svoje moči darovati za povzdigo in napredek prebivalcev njim v oskrbo zaupanega in izročnega okraja.

Še toliko si ne vzamejo časa, da bi edinega človeka, ki ima s tisočaki, nabrani večinoma iz žuljavih kmetskih rok, opraviti, zdaj pa zdaj malo nadzorovali, ter se prepričali, da se denar tudi v ta namen obrača, v katerega je postava dovolila pobirati, oziroma terjati. Da, terjati, če treba tudi s silo! Bog zna, koliko kravic se je cenilo in prodalo revnim in stiskanim davkopllačilcem, ko niso zamogli ob določenem času predpisan davek odrajtati, kateri v visokih odstotkih tudi okrajne doklade obseza. Koliko zdihljajev in solz so morebiti ravno ti tisočaki povzročili, katere je Kozem v družbi lahkomišelnih pajdašev in lahkoživnih „gospa“ in gospic brezvestno zapravljal. Za svoja krivična dejanja bode se moral sicer ostro pokoriti, ali škodo, ki jo je celemu okraju povzročil, ne bode zamogel poravnati, še do polovice ne. Kriv vseh odkritih zločinov je bil sicer Kozem sam spoznan, a zakrivali so jih posredno tudi tisti gospodje, kojih služabnik je obsojenec bil; njih brez-

bržnost in malomarnost je omogočila, da so se zgoraj navedena hudodelstva dogajala v takej meri in toliko časa!

Vprašamo toraj: kdo bode poravnal škodo, po Kozemu povzročeno okraju Celjskemu? Morda davkopllačilci Celjskega okraja? Mar-li dežela ali država? Da se to ne bode zgodilo, zato bo treba pravočasno skrbeti. Gospodje, ki se tako malo za to brigajo, kako se z njim zaupanim denarjem ljudstva ravna, naj bodo tudi na odgovor poklčani ter zapravljenjo premoženje okraja iz svojega žepa nadomestijo. Upati si doizvoljujemo, da storé to iz lastnega nagiba, a pričakovati si tega zanesljivo ne upamo, ker je nas skušnja že čestokrat učila, kako sebični znajo biti „ljubljeni“ naroda, ako se reče možno odpreti, akoravno to morála ali nujna sila ali pa zakonito utemeljeno povelje višjih oblasti neobhodno zahteva.

Take ljudi si zbere ljudstvo takorekoč za svoje gospodarje in varuhe svojih pravic! Obljubijo vam vse mogoče in nemogoče olajšave vaših teženj in vaših bremen, zaprisežejo celo cesarju neomajivo zvestobo in natančnost v izpolnjevanju njim izročeni dolžnostij in skrbi, cesar jih zaupljivo v njih službi potrdi — in kaj potem? Pozabijo na svoje obljube, ne mislijo na svojo prisego in posledica temu je škandal, kakoršnega smo ravnokar doživeli. Na noben način so ne da njih grozna malomarnost opravičiti, prikriti ali celo vtajiti, njih brezvestnost je očitno razkrita, njih zanikernost od vsacega obsojena! Da bi se ta očitnja tikala priprostega kmeta, lahko bi se tedaj jemala v poštev njegova nevednost v poslovanju v obče in knjigovodstvu posebej, opravičevalo bi vsaj deloma nepovoljno poslovanje neznanje njegovih dolžnostij, ali pri učenih ljudeh kakor so dr. Serbec, dr. Dečko, dr. Hrašovec o pomanjkljivosti k temu poslovanju potrebne izobrazbe ne moremo govoriti. Popolnoma so si bili svesti svojih dolžnostij, a zanemarjali so jih.

Ko se je pred nekaterimi leti tajnik tedanjega

Župnikov fant.

Iz pisem nekega kmečkega duhovnika. Nemški spisal P. K. Rosegger.
Ponatis prepovedan.

(Dalje.)

Podala sva se zopet na pot. Ko vidim, da mala dekla ne mora z lahkega svojo culo na hrbet vzdigniti in da se bi ji moralo pri tem pomagati, sem ji skoraj očital, zakaj da je tako težko naložila.

Ona pa mi odgovori: »Kaj še, saj potrebujemo. Vrečica moke, pa lonček zabele za zedmino. Veliko ljudi pa tako ne bode. Potem mi je še tudi naročila, naj prinesem nekaj platna za mrtvaško pregrinjalo. — Kaj takega zares nimamo pripravljenega. Na nekaj pa sem po neumnem še vendar pozabila. Govorila naj bi z grobarjem; z nakupovanjem pa sem se tako zamislila, da sem na tega čisto pozabila.«

»Za božjo voljo, saj še vendar ne bo na to prišlo«, jo olažim, »in če tudi, saj se bodo našli ljudje, ki bojo to oskrbeli.«

»Ona pač hoče vse sama urediti, pa ji tudi ni mar, ako pogreb nekaj več stane, samo da je dostojen« reče dekla.

»Ima pa denarja?«

»Seveda. V nedriju ga ima všitega. O Malem šmarnu je imela celih devet goldinarjev; Od tistihmal je sicer enkrat

izparala, pa veliko ne more manjkati. Jaz ne vem.« Tako pripoveduje mala dekla in šla sva naprej. Tema je nastala, pot naju pelje navzdol, navzgor in spet navzdol; ona mi spredaj sveti. Nakrat ne more več dalje, vedno hoče počivati in meni ni preostajalo družega, nego da ji odvezamem culo. Pred seboj Najsvetejše, za seboj moko, zabelo in mrtvaški prt, tako sem korakal naprej.

Proti polnoči dospeva do male hišice, ki stoji ob potoku, okoli je nekaj njiv in travnikov, po drugod pa gozd. V hišici je vse v redu spravljenno in čedno. Na belopokritej mizi stoji sveča iz loja in pa razpelo. V postelji leži bolnica, ki je še precej mlada, v zibelki poleg nje pa majhen otrok. Ko me bolnica zagleda, stegne roke — prav suhe so bile — ter razveseljeno zakliče: »Hvala Bogu! Toraj mi je vendar sreča mila!«

Ko sem si malo odpočil, rečem dekli, naj gre ven v kuhinjo in naj moli. Nato se bolnica spove in prejme zakrament svete pokore in poslednjega olja.

Moral sem malo pojuznati, pa sem bil tudi potreben. Ko sem s tem gotov in se hočem odpraviti, še bolnico malo tolažim in spodbujam, prime me ta za roko ter mi razodene, da ima še nekaj važnega z menoj govoriti. Predno pa zamore spregovoriti, se začne natihoma jokati. Vsedem se k njej ter čakam, da se ona spet osrči. — Potem mi sledeče pove.

okrajnega zastopa, ki je bil v naprednjaških rokah, poneverjenja sumil, zagnali so klerikalci takšni vik in krik, neutemeljeno sumičenje razglašali so kot izvršena dejstva in pripravili dotičnega uradnika do obupnosti, da si je revež življenje vzela. Pozneje se je vsa zadeva razkrila kot izmišljena, a žitev hinavske klerikalne druhali se ni mogla nazaj k življenju obuditi. A kaj jim to mar; trdno se držé pravila, smoter posvečuje sredstva, ne gledajo na to, ali delajo s svojim početjem komu krivico ali ne, ali tirajo ž njim v pogin posameznike, družine ali cela ljudstva. Zgodovina nam o tem jasno priča.

Kmetje spoznavajte vendar s časom te gospode, ki se vam ob času volitev toliko hlinijo in hvaliti pusté kot vaši prijatelji in rešitelji! Povejte vsakomur v lice, da v prihodnje niste voljni dajati svojega zaupanja njim, ki ga na tako nečuvveni način zlorabijo. Spametujte se in zavedajte, postanite prosti klerikalnega nasilstva ter se oklenite s trdnim zaupanjem in popolnim prepričanjem naprednjaške stvari, ki edina vas zamore rešiti iz krempļjev vaših izkoriščevalcev, farških hujskačev in pervaških dohtarjev!

Našim kmetom.

Klerikalni hujskači trobijo v svet, da si je Nemeec osvojil naša mesta, kmet pa da mora trdo delati zunaj na deželi. To je gola laž. Saj vsakdo vidi in ve, da tudi po mestih žive Slovenci, med temi je mnogo prav imovitih. Kakor smo že v prejšnem odstavku rekli, prisiljen je mestjan k občevanju s tujci, v naših krajih v prvi vrsti z najbližnjimi sosedi, Nemci. Obrtnija v naših krajih še ni tako razvita, da bi zamogla vsem potrebam domačinov zadostovati. Kupovati moremo toraj razne obrtnijske izdelke pri tujcih. Pri kupčiji pa se prav težko godi, ako se prodajalec in kupec ne razumeta dovoljno, ako govorita vsak svoj jezik. Naravni zakon pa je tak, da se mora vedno in povsod slabejše močnejšemu, manjše večjemu

Rada bi umrla, ko bi le otroka ne bilo. Oče je moral meseca majnika k vojakom in je v bitki pri Sadovi padel. Ona sama je z Bavarskega, je brez sorodnikov, hiša, v kateri je pri njej ostala, akoravno ne dobiva plače, temuč samo najskromnejšo hrano, pa dekla je tudi uboga in ko bo ona — bolnica — umrla; kaj bo z otrokom?

Otrok spi s svojim okroglim rudečim ličecem v zibelki, gledam ga ter si mislim: Ne slutiš, revna, zapuščena stvarica, kaj se sedaj za te godi.

Pač moram reči: Tako resno večni Bog se pač nikoli ni terjal od mene ljubezni do bližnjega, kakor v tej uri. Dolgo in močno so se v meni čustva nagibala zdaj na to, zdaj na ono stran; različni ugovori in izgovori, a konečno sem moral reči: »Ljuba žena! Zavoljo vašega otroka lahko mirno umrete. Otrok bode prišel k dobrim ljudem, ki ga bodo tako radi imeli in vzgojevali, kot da bi bil njih lasten, naredili bojo ž njega zdravega in poštenega človeka. Če bi pa nikogar ne našel, vzela ga bodem jaz k sebi.«

Zdaj hlane za mojo roko, potegne jo k sebi, poljublja jo s solzami, ter ihté reče: »Bog plačaj Vam! Bog plačaj Vam! Častiti gospod, ako me Bog k sebi vzame, molila bodem neprenehoma sa vas. Tolika dobrota! Tolika sreča!«

Seveda, sreča tudi za me. Nikdar še nisem se čutil tako

podati, se po njem uravnati. Nemški narod je mnogo, mnogo številnejši kakor slovenski, imel je že svoj jezik skoraj popolnoma olikan, ko se še o slovenski literaturi ali slovstvu sploh ni zamoglo govoriti. Naravno in samo ob sebi je toraj umevno, da so se začeli Slovenci, osobito mestjani nemščine učiti v svrhu lažjega občevanja s sosednimi Nemci. Seveda se je tudi v teku časa v posameznih mestih več ali manj tujcev naselilo, med temi obilo Nemcev. A ti niso prišli kot sovražniki slovenskega ljudstva, temuč kot miroljubni ljudje, ki želijo se svojimi novimi somestjani oziroma sodeželjani v slogi in zastopnosti živeti, ter njih krajevne šege in običaje spoštovati. Ako so okolščine neobhodno zahtevale, priučili so se tudi čestokrat jeziku svojih novih sosedov. Mestjani, kakor tudi razumnejši kmetje so dali svojo deco nemščine učiti, ker so razvidli in spoznali, da se le s pomočjo taiste dajo ugodnejše kupčije sklepati z Nemci, ki stojé kot odjemalci njih gospodarskih pridelkov v prvi vrsti. Slovenskih šolskih knjig še sploh ni bilo v tistem času, katerega imamo tukaj v mislih, redno izdajati in rabiti so se začele še le, ko je stopila v veljavo nova šolska postava od leta 1869.

„Fihposova“ trditev: „kar je Slovencev po mestih in trgih, so le sužnji, so slabo plačani služabniki in bedni delavci“ je lažnjiva in smešna ob enem, ker biti bi morali po takem v nekaterih trgih in mestih na Kranjskem, v katerih ni enega Nemca, ondotni prebivalci sami gospodje ali pa sami delavci. Da ni tako, se vsakdo lahko prepriča.

Smešno pa bi bilo, da ne rečem neumno, se uka nemščine braniti, ako je edini pripomoček ali pogoj za blagostanje posameznega človeka ta, da mora biti dotičnik Nemeec, za pravovzeto, človek večš nemškega jezika; takega Nemca, kakoršnega skuša klerikalna banda predstavljati slovenskemu ljudstvu kot nekako strašilo ali grozno pošast sploh ni najti v naši domovini in tudi ne drugod na svetu, tak živi le v njih domišljiji. Pred petdesetimi leti, ko še ni

dobrotlivega, krščanskega in velikega, kakor v tej noči. Dobro delo storiti je vendar najboljšé, kar zamore človek na tem svetu imeti. Še nikoli se nisem kesal, če sem za ljudi kaj žrtvoval, pogosto pa, ako sem to opustil. Na temu najbolje spoznam, da biva Bog v nami.

Dotaknil sem se še mehke in hladne ročice otrokove, nato pa vzel od ženske slovo. »Na svidenje v večnosti!« je rekla, meni pa se je zdelo, kakor da bi bila v mislih dostavila: Tamkaj bodem mojega otroka od tebe nazaj terjala.

Zjutraj ob osmi uri, ko utrujen domu pridem, stalo je pred cerkvenimi vrati nekaj ljudi. Prišli so k masi.

Celi dan nisem imel počitka, tedaj hočem zvečer malo preje v posteljo. Komaj pa sem se vlegel na perje in se srečnega čutil — kar nekdo na vrata potrka.

Una mala dekla je prišla, pripoveduje, da je čevljarka umrla, prinesla pa mi je tudi otroka.

H krati me je minil ves spanec. Hitro pokličem mojo gospodinjjo ter ji stvar razložim, ker že je vlekla obrvi kvišku. Potem mora biti postelja za otroka; v svoji sobi ga moja gospodinja noče imeti. Imam predal, v katerem so shranjena stara mašna oblačila, ta se mora izprazniti, v kuhinjo zanesti, ž njega se mora postelja napraviti za otroka, stara dekla naj bo pri njemu. — To za prvo noč.

Deček je, ime mu je Teodor, po našem Bogdan (ali po-

bilo takoršnih hujskačev ali saj ne v tolikem številu živela sta oba naroda v nekaljenem miru in lepi slogi eden poleg drugega, ravno tako tudi posamezni ljudje različnih jezikov, vsak si je prizadeval naučiti kolikor mogoče urno vsaj toliko drugega jezika, da se zamore za silo s sosedom porazumeti. Nalašč se nikdo ni norčeval s človekom, ki je govoril drugačen jezik, nikdo ga ni zaničeval ali celo preganjal.

A žalibog, prišli so drugi časi. Prikazali so se krivi preroki v podobi takozvanih „narodnih probuditeljev“. Rekrutirali so se večinoma iz duhovščine. Njih verni posnemovalci in nasledniki, današnji pervaki so istotak k večjemu delu mašniki, ki nočejo poznati svojega pravega poklica, njegov namen in smoter; svoj vzvišeni stan rabijo le kot zagrinjalo za svoje nesramne namene, naklepe in dejanja.

Kar pa smo že tolikrat povdarjali, moramo tukaj spet ponoviti, da n i m a m o v m i s l i h d u h o v s k i s t a n v o b č e, temveč le nekatere posamezne hujskače tega stanu, ki mu nikakor ne delajo čast. Dobro se še spominjamo časov, ko so duhovni gospodje na deželi kakor tudi v mestu s prebivalci prav po domače občevali. Ljudstvo je v njih osebi videlo svojega očeta, svetovalca, tolažitelja, spoštovalo jih je, ljubilo jih je in jim bilo brezpogojno pokorno. Kakšen jok in stok je nastal po cerkvi, ako je takšen gospod svojim vernim ovčicam naznanil, da je mora vsled višjega povelja zapustiti! Kakor v procesiji so ga spremljali pri odhodu, včasih prav daleč! A poglejte, kako je dandanašnji. I m a m o s i c e r š e p r e c e j š n o š t e v i l o m a š n i k o v, k i s e p o p r a v i c i s m e j o i m e n o v a t i d u h o v n i o č e t j e, k i l j u d s t v u o z n a n j u j e j o m i r i n l j u b e z e n v t i s t e m s m i s l u, v k a t e r e m j e u č i l n a š Z v e l i č a r.

Pred vsemi moramo omeniti sv. očeta, papeža, ki se vestno drži nauka Kristusovega ter po vseh svojih močeh dela na to, da bi se ohranil mir med narodi. Že večkrat so se obrnili posamezni vladarji do njega za svet, ko je že takorekoč skrajna sila

slan od Boga). — Ali danes jutro po maši, ko sedim pri moji kavi, vzeme me moja gospodinja v zaslužbo. Presneto, ta zna! Bog se usmili krivičnika! Toda meni je lahko. Obljubiti moram samo to, da bodem na eden ali drugi način tega malega kričača iz hiše spravil. 11. oktobra.

Mati je shranjena. Štiri možki so jo prinesli, zadej je prišla koza, Bogdanova dedšina. Hišico v sedmerih kotlih so zaklenili. Proč je. Je vendar škoda, da se mora začeti pod črto spet z novim odstavkom. Če pomislim, kakšne težave je morala uboga ženska v svojem življenju prenašati, se mi v resnici dobro zdi, da počiva zdaj tukaj spodaj v hladni zemlji. Ljubi Bog, ko bi mrtvi vedli, kak dobro je mrtev biti!

Zdaj pa moramo malo pogledati, kam da bomo z mladičem. Lep, ljubeznjiv otrok. Pogledal je par krat, kje bi bila mati, zadovoljil pa se je potem s staro dekle. Marija mora začasno pri njemu ostati. Zna že posamezne besede izrekati, reče »mugudel« in pri tem misli mleko, zna se glasno smejati, ima kot oglje črne oči in vse — kljub temu kmet Pintar noče vzeti deteta. Stokar v Ruti reče ravno tako in kmet v Ramšovi tudi. Učiteljeva žena bi ga rada imela, pa mož ji priporoča potrpežljivosti. Stem pa Bogdanu ni pomagano. Jutri grem tržiti. Se bo vendar na svetu našel prostor za takega otroka. 15. oktobra.

Kakor se kaže, ga ne bo. Polno je do vrha. Večina ljudi

bila in boj bil navidezno neizogiben. A sv. oče jih je s svojim modrim svetom pomiril ter s tem blagim činom tisočere družine, če ne cela ljudstva, grozne nesreče in žalosti, ja morebiti popolnega pogina rešil. Vzorni dušni pastir je tudi naš knez in škof Lavantinski, ki želi in hoče imeti mir med svojimi verniki. Žalibog, da se mnogo njegovih podložnih duhovnikov ne ravna po njegovih načelih in nazorih.

Srečna, tisočkrat srečna je fara ali župnija, ki ima takega duhovnika! Ljubezen, sprava in mir vladajo v njej, ljuba zadovoljnost je tam doma. V mnngoterih krajih pa se najdejo mašniki, ki nočejo poznati dolžnostij svojega stanu in poklica, temveč tiste v nemar puščajo, ter se mešajo v zadeve, katerih rešitev nikakor ne spada v njihov delokrog. Kraj, v katerem je vladal pred kratkim ljubi mir, spremenil se je v bojišče razvnetih političnih nasprotnikov, nastala so osebna sovraštva tam, kjer so se poprej ljudje medsebojno ljubili in živeli v lepej složnosti. Pripeti se sicer tudi, da nastane tu in tam sovraštvo brez njihovega povzročanja, a tukaj bi morali v prvi vrsti skušati duhovniki pomirovalno med nje vplivati in nasprotstva kolikor mogoče odstraniti ali saj zmanjšati. Ravnajo pa čestokrat ravno narobe, iz iskre podpihajo v kratkem času mogočen plamen, strahovit požar.

Nasledki tem prepirom so pretepi, poboji in pravde. Pri pravdah pa si dohtarji marsikak goldinarček, desetak ali stotak zaslužijo in tako se da prav lahko raztolmačiti, zakaj da so postali ti-le zvesti prijatelji in zavezniki hujskačev, ki jim tako postrežljivo za zaslužek skrbijo in pot do premoženja gladijo. Gliha vkup štriha in — vrana vrani ne izkljuje oči. Da je to čista resnica, iti ti je treba ljubi kmet, le na kako veselico ali kak političen shod. Videl bodeš tam, kako si župniki, kaplani, dohtarji in pisarji roke stiskajo in kupice praznijo na dober vspeh njih vzajemnega delovanja. Dobro ti je pa tudi znano, da ti

hoče imeti le »špas«, otroka pa ne; tukaj je pa otrok, »špasa« pa ni. Oče se je moral pustiti za domovino ustreliti. Po pravem bi šlo, da bi se otrok v kakej škallji poslal grofu Bismarcku s pismom: »Ti imaš očeta na svoji vesti, vzemi pa še otroka. Raje se zamerim Prusom, kakor moji gospodnji. Nikoli si nisem mislil, da zamore biti taka stara baba toliko sitna. Tri trobelike in sedem mušnic in devet volčjih jagod ter en modras, vse to tvori eno farško gospodinjjo, če ima fajmošter malega otroka pri hiši. Juha je preslana, pečenka ožgana. Stavil bi skoraj, da priliva jesih vinu, katerega mi na mizo prinese; nikdar še ni bilo tako kislo, kakor v tem tednu. Pri srajci se je odtrgal gumb, poslala me je žnjim k pesterni. Nisem zamogel uganiti, zakaj da se v otročji sobi poleg kuhinje peč tako kadi; ali našel sem, da je bila cev, ki je v dimnik napeljana, s cunjami zamašena.

Jungferca Otilija! prav žal mi je. Vsi trpimo zaradi tvoje strupa, ti sama pa še najbolj. — Ko bi ti le vedla, kako zelena so postala tvoja lica! Nevošljivost in jeza delate človeka grdega. Kaj pa zamorem storiti? Nikamor ga ne morem spraviti, nikamor!

Ko bi le imeli v našem kraju reko Nil in pa taraonsko princezinjo, ja potem bi bilo kaj lahkega. O, moj mali Mojzes. Ljubi Bog, že spet stoče.

(Dalje prihodnjic.)